

Висш консултативен съвет по водите
гр. София, 27.11.2024 г.

Политика по управление на водите – проблеми с недостига на вода

Министерство на околната среда и водите

МИНИСТЕРСТВА ОСЪЩЕСТЯВАЩИ ПОЛИТИКИ ПО ВОДИТЕ

МЗ

- Държавната политика в отрасъл Здравеопазване;
- Контролира качеството на водите, предназначени за питейно-битови нужди, на минералните води и на водите за къпане.

МРРБ

- Държавната политика в отрасъл водоснабдяване и канализация;
- Държавната политика, свързана с изграждане и експлоатация на ВиК системи и съоръжения на населените места и за защита от наводнения в границите на населените места.

МОСВ

- Държавната политика по управление на водите с цел постигане и поддържане на добро състояние на водите, като общонационален природен ресурс;
- Управлява използването на водите на комплексните и значими язовири.

ВОДИ

МЕ

- Държавната политика в отрасъл енергетика;
- Държавната политика, свързана с изграждане и експлоатация на хидроенергийни системи и обекти.

МЗХ

- Държавната политика в отрасли: напояване, рибарство, земеделие, селско стопанство, гори;
- Държавната политика, свързана с изграждане и експлоатация на хидромелиоративни системи и съоръжения и за защита от наводнения извън границите на населените места;

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

- Разработва и провежда държавната политика по опазване на околната среда в интерес на обществото.
- Осъществява политиката по управление на водите на национално ниво, подпомагано от 4 Басейнови дирекции, 15 Регионални инспекции по околната среда и води, 3 дирекции национални паркове, ИАОС и НИМХ.
- Финансиращи органи: Оперативна програма „Околна среда“, Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда, Национален доверителен екофонд
 - ОПОС 2007 – 2013 и 2014- 2020 г. са инвестирани 3,6 млрд. лв. за ВиК проекти;
 - ПОС 2021 – 2027: Общият бюджет по програмата е 3,56 млрд. лв., от които 1,4 млрд. лв. ще бъдат за финансиране на мерки в съответствие с Националния инвестиционен план за ВиК
 - ПУДООС – за периода 2022-2024 г. са предоставени 84 млн. лв. безвъзмездна финансова помощ на общини по ВиК проекти

ВОДНИ РЕСУРСИ В БЪЛГАРИЯ

Съгласно *Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България*:

- През 2022 г. наличните възобновяими пресни водни ресурси се оценяват на 74 926 млн. м³, което е с 24,5 % по-малко спрямо средномногогодишната норма (1981-2022г.), като р. Дунав формира 83 % от ресурса.

Повърхностните води осигуряват около 90 % от иззетата вода.

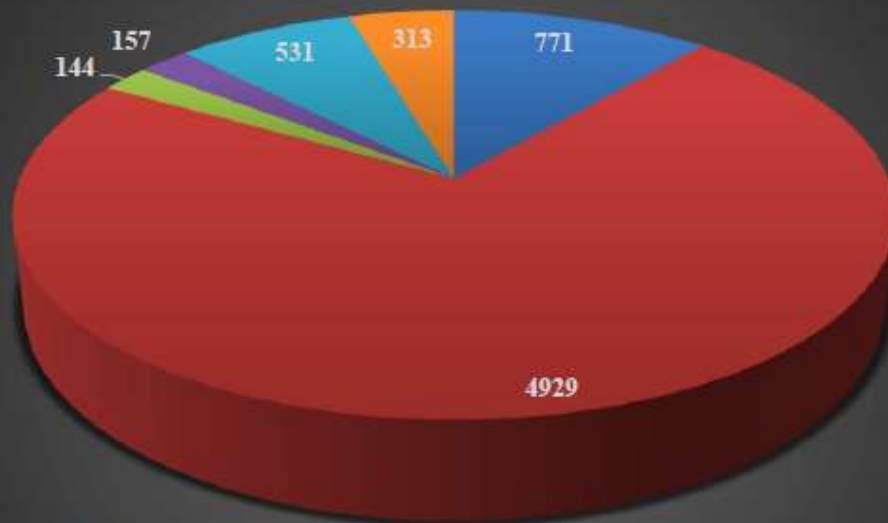
Източник: НСИ

- Водните ресурси на България са достатъчни да осигурят потреблението, но са неравномерно разпределени на територията на страната.
- Недостиг на вода може да възникне в региони със специфични природо-географски особености, голяма гъстота на населението, водоемки промишлени производства, както и при увеличаване на потребностите, вкл. поради увеличение на загубите.

ЯЗОВИРИ

- Язовирите са хидротехнически съоръжения, които регулират речния отток (едногодишни или многогодишни изравнители);
- Язовирите не обезпечават 100 % потреблението;
- По данни от ДАМТН, които контролират техническото състояние на язовирните стени и съоръженията към тях, язовирите на територията на страната са 6 845 бр.

Брой язовири по вид собственост в Република България

- Държавна собственост
- Общинска собственост
- Частна собственост
- Собственост на сдружения за напояване и земеделски кооперации
- ДП УСЯ
- Друга собственост, включително неизяснена собственост

Само 23 бр. са предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

МОСВ управлява използването на водите на 52 броя язовира, това са т. нар. комплексни и значими язовири, посочени в приложение № 1 на Закона за водите.

КОМПЛЕКСНИ И ЗНАЧИМИ ЯЗОВИРИ

Дружества, експлоатиращи язовирните стени и съоръженията към тях на **52 броя** комплексни и значими язовири:

- ВиК оператори - **11 бр.** язовири
- „Напоителни системи“ ЕАД - **19 бр.** язовири
- „НЕК“ ЕАД - **21 бр.** язовири
- ДПУСЯ - **1 бр.** язовир

БЮЛЕТИН №1190 от 27.11.2024 г. към 8 часа

ОБООБЩЕНИ ДАННИ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДИТЕ В КОМПЛЕКСНИТЕ И ЗНАЧИМИ ЯЗОВИРИ

Сумата от наличните завирени обеми към комплексните и значими язовири е		3175,0	млн.куб.м.	представлява		48,6%		Тенденция	в бр. язовири		
Според основното предназначение на язовирите наличните в тях завирени обеми:		за питейно-битово водоснабдяване		60,7%	от общия им обем;	53,67%	от полезния им обем	↑ - повишаване на обема	10		
		за резервно - ПБВ		23,2%	от общия им обем;	18,50%	от полезния им обем	↓ -понижаване на обема	29		
		за напояване		30,1%	от общия им обем;	22,20%	от полезния им обем	~ - задържане на обема	10		
		за енергетика		57,4%	от общия им обем;	50,13%	от полезния им обем] -преливане	2		
№	БД	Язовир	Общ обем	Мъртъв/ Санитарен обем	Наличен обем		Наличен полезен обем		Ср. денонощен приток	Ср. денонощен разход	Тенденция
			млн.м ³	млн.м ³	млн.м ³	% от общия обем	млн.м ³	% от полезния обем	м ³ /сек.	м ³ /сек.	
1	БДДР	Искър	655,252	87,200	487,895	74,46%	400,695	70,54%	0,929	3,943	↓
2	БДДР	Бели Искър	15,080	1,400	6,902	45,77%	5,502	40,22%	0,600	0,628	↓
3	БДДР	Среченска бара	15,500	1,000	10,033	64,73%	9,033	62,30%	0,613	0,613	~
4	БДДР	Христо Смирненски	27,700	4,200	22,673	81,85%	18,473	78,61%	0,028	0,320	↓
5	БДДР	Йовковци	92,179	9,000	61,136	66,32%	52,136	62,68%	0,027	0,773	↓
6	БДЧР	Тича	311,800	40,000	138,749	44,50%	98,749	36,33%	0,038	1,610	↓
7	БДЧР	Камчия	233,550	76,000	103,391	44,27%	27,391	17,39%	0,010	2,013	↓
8	БДЧР	Ясна поляна	32,320	7,550	11,769	36,41%	4,219	17,03%	0,012	0,231	↓

КОМПЛЕКСНИ И ЗНАЧИМИ ЯЗОВИРИ

- Реалният постъпил приток от началото на годината до момента за почти 80% от комплексните язовири е относим към притока, характерен за много суха година (приток с обезпеченост 95%).
- Към настоящия момент с ниски нива в сравнение с предходни години, предвид липсата на пролетно пълноводие и поредна много суха година (т.е. година с констатиран приток с обезпеченост за 95%) са следните язовири, използвани за:

Питейно-битовото водоснабдяване: „Тича“, „Камчия“, „Ястребино“, „Ясна поляна“ „Асеновец“,

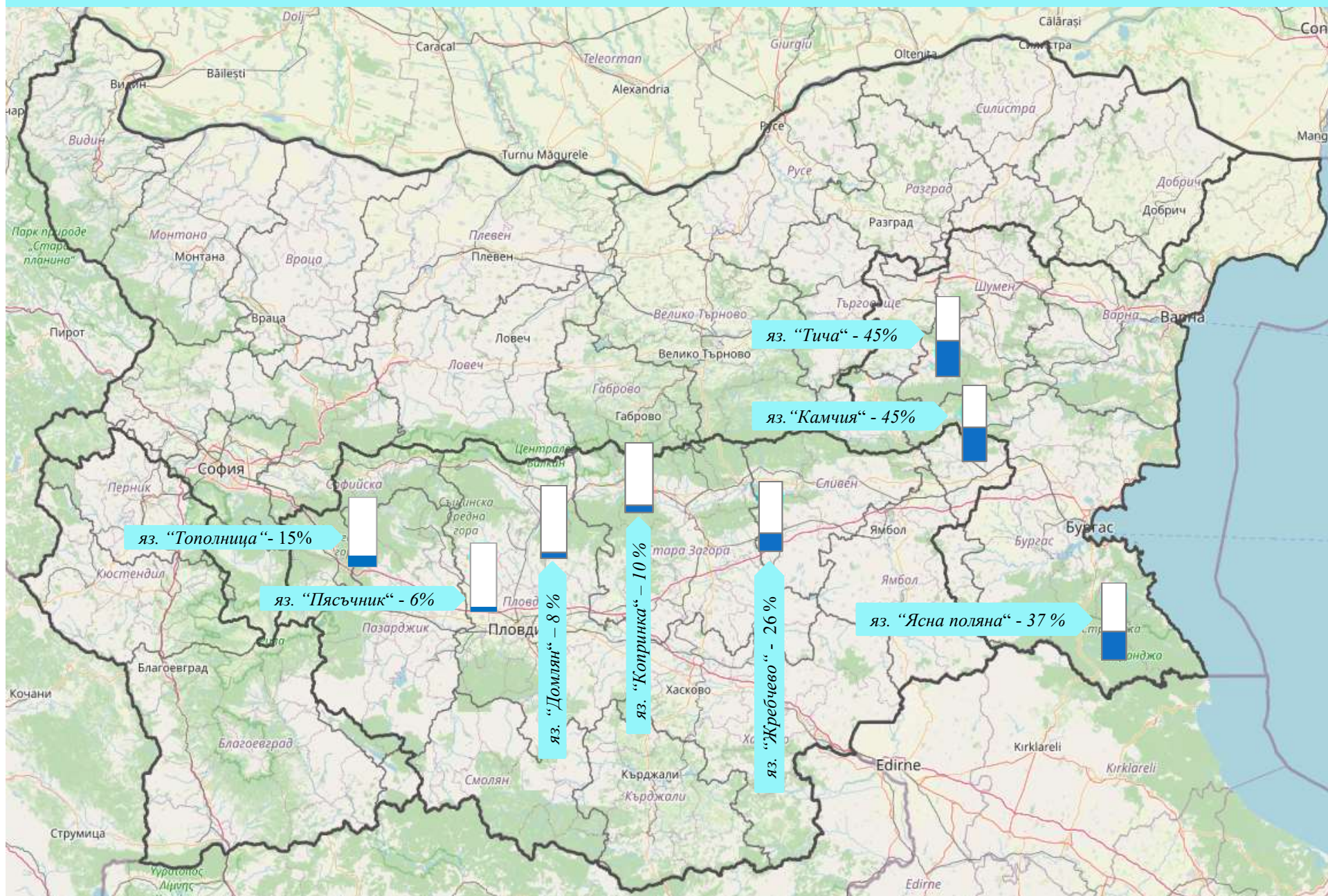
При запазване на тенденцията за малък приток е обезпокоително обезпечаването на питейно-битовото водоснабдяване през 2025 година от язовирите: „Камчия“ и „Ясна поляна“, а от язовир „Тича“ през 2026 година.

Напояване: „Тича“, „Ястребино“, „Домлян“, „Пясъчник“, „Тополница“, „Копринка“ и „Жребчево“.

При запазване на тенденцията за малък приток е обезпокоително обезпечаването на напояването за напоителен сезон 2025 година за язовирите: „Тича“, „Копринка“, „Жребчево“, „Домлян“, „Тополница“ и „Пясъчник“.

В част от язовирите, в т.ч. яз. „Жребчево“, яз. „Копринка“ и яз „Пясъчник“ се отглеждат аквакултури, но поради липсата на приток и необходимостта от осигуряване на количествата за напояване е застрашено биоразнообразието и водната екосистема на тези водни обекти

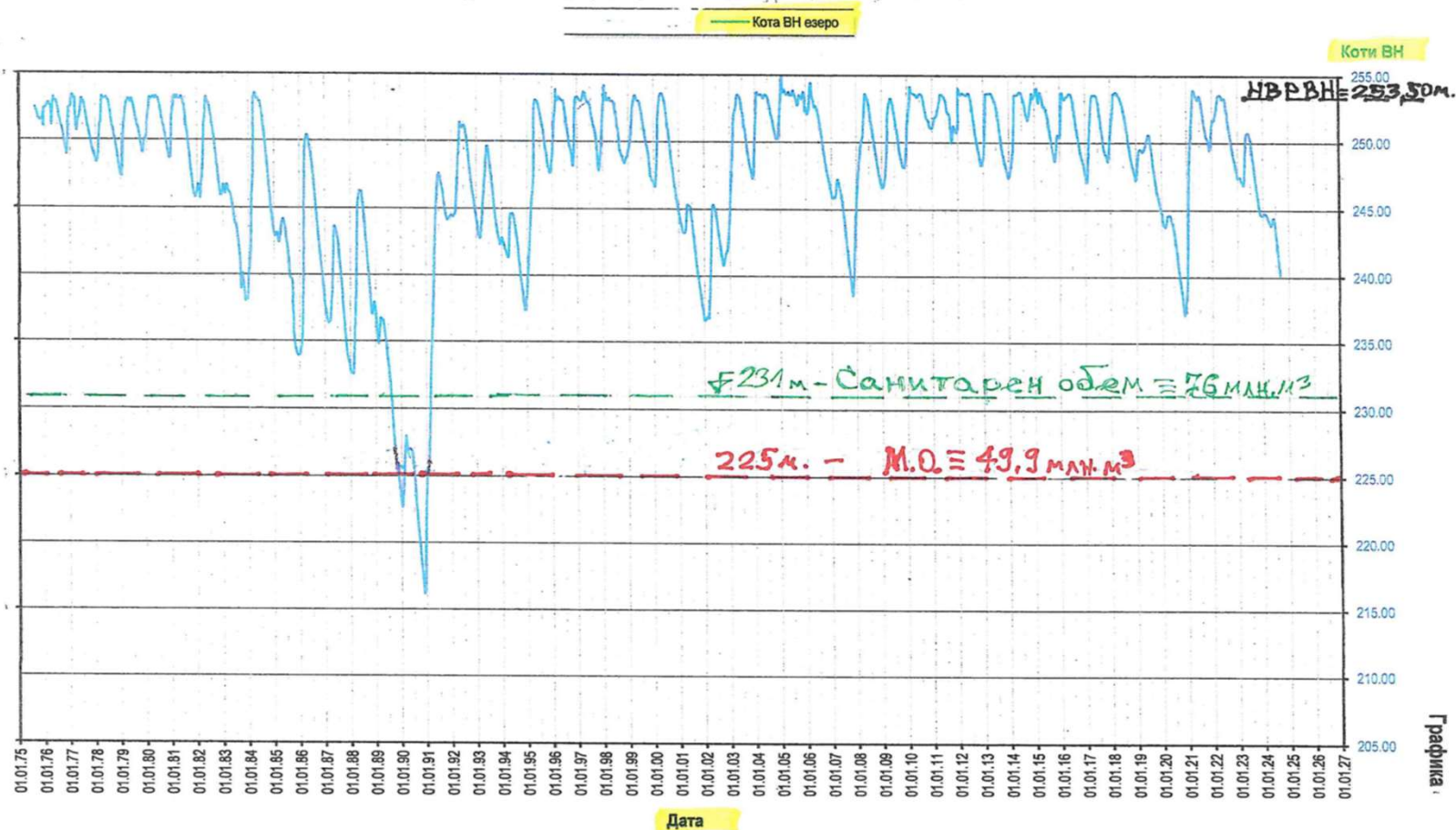
КОМПЛЕКСНИ И ЗНАЧИМИ ЯЗОВИРИ използвани за питейно-битово водоснабдяване и напояване с обезпокоително ниски нива

яз. Камчия

Мушак – Копие

Язовирна стена "Камчия"

РАЗХИЩЕНИЕ НА ПРИРОДЕН РЕСУРС

ЗАГУБИ НА ВОДА ВЪВ ВИК

- Съгласно данните в *Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България*, през 2022 г. общите загуби на вода от подадената вода от ВиК се оценяват на 485,43 млн. куб. м.

Това е около 18 пъти годишното количество подадена вода на вход водоснабдителна система от „ВиК“ ЕООД, гр. Плевен, или 1/4 от общите загуби са достатъчни за да покрият нуждите за една година на „ВиК“ ЕАД, гр. Бургас, „ВиК“ ЕООД, гр. Плевен, „ВиК – Шумен“ ООД и „ВиК“ ООД, гр. Търговище.

- Съгласно *Годишен доклад на КЕВР за състоянието на ВиК сектора в Република България за 2023 г.* (приет с решение по протокол № 314 от 07.11.2024 г.) общите загуби на вода във водоснабдителните системи за ВиК операторите е 60,21 %.

Със загуби над 70% са ВиК операторите на: Монтана, Плевен, Търговище, Разград, Ямбол, Хасково, Добрич, София-област, а над 80% - „ВиК - Сливен“ ООД, АД, „ВиК – Шумен“ ООД и „ВиК“ ООД, гр. Перник.

- За периода януари – октомври 2024 година вкл., от комплексните язовири с месечните графици са разрешени общо 736 млн. куб. м. води за напояване, съответно 377 млн. куб. м. за питейно - битово водоснабдяване и 97 млн. куб. м. за промишлено водоснабдяване.

Загубите във ВиК по абсолютен размер са колкото цялото годишно количество вода разрешено от комплексните язовири за питейни и промишлени нужди.

РАЗХИЩЕНИЕ НА ПРИРОДЕН РЕСУРС

ЗАГУБИ НА ВОДА В НАПОИТЕЛНИ СИСТЕМИ

- Съгласно данни от МЗХ, общо иззетите от „Напоителни системи“ ЕАД през 2023 г. водни маси са в размер на 1,32 млрд. куб. м., от които иззети от водоизточника, но неоползотворени водни маси са 53,6 % .

Със загуби над 80% са клоновете на НС ЕАД: Долен Дунав, Хасково, яз. Малко Шарково, Шумен и яз. Тича, а над 90% - яз. Ястребино, яз. Тракиец, Средна Тунджа и яз. Жребчево.

Около 700 млн. куб. м вода се изземват по време на поливния сезон (април - октомври) от водоизточниците и се отклоняват за поддържане на мрежата на НС ЕАД.

- За периода януари – октомври 2024 година вкл., от комплексните язовири с месечните графици са разрешени общо 736 млн. куб. м. води за напояване.

За яз. Тича от 14,5 млн. куб. м. иззети води, на крайните потребители от НС ЕАД са предоставени 2,5 млн. куб. м., за яз. Жребчево – от 103,6 млн. куб. м. иззети са доставени 4,86 млн. куб. м.

Загубите в НС по абсолютен размер са колкото цялото годишно количество вода разрешено от комплексните язовири за напояване.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ МРРБ

- Осигуряване на резервни водоизточници за питейно-битовото водоснабдяване на населените места, водоснабдяващи се от язовир Камчия (във вр. с РМС № 938/17.12.2020 г. за ПБВ са определени язовирите „Порой“ и „Ахелой“, стопанисвани и поддържани от „ВиК-Бургас“ ЕАД);
- Представяне на сайта на МРРБ на информация за питейно-битово водоснабдяване на населението, в т.ч. наличие на режим на водоснабдяване и какви са причините за това;
- Рехабилитация на съществуващи резервни водоизточници или включване на нови, когато при инвентаризацията на ВиК мрежата и анализа на нуждите на населението е доказана необходимост от допълнителни водоизточници;
- Насърчаване на общините и приоритетно изпълнение на проекти, които имат отношение към решаване на проблеми във водоснабдяването на населените места;
- Съществено намаляване на загубите на вода - план и график за постигане.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ МЗХ

- Координиране на политиката в областта на рибарството и аквакултурите, прилагана чрез ИАРА и политиката по напояване на земеделски култури, прилагана от „Напоителни системи“ ЕАД за язовирите, водите на които се ползват едновременно за рибовъдство и за напояване;
- Инвентаризация на съществуващата хидромелиоративна мрежа и съоръженията към нея и представяне на информацията на сайта на НС ЕАД;
- Интегрирано развитие и рехабилитация на системите за напояване за постигане в максимална степен обезпечаване доставките на вода за земеделските стопанства чрез мрежата на „Напоителни системи“ ЕАД, при намаляване на иззетите водни количества;
- Постигане на ефективност на използването на напоителната инфраструктура и намаляване на неоползотворените водни маси;
- Съществено намаляване на загубите на вода - план и график за постигане.

Благодаря за вниманието!

инж. Красимира Бръмчева
МОСВ, Дирекция „Управление на водите“

kbramcheva@moew.government.bg